

המרכז הרפואי לגליל
רפואה מקצועית ואנושית

מידע למשפחה על טרכאוסטומי בילדים

נכתב ונערך על ידי:

נעמה שחר - אחות אחראית היחידה לטיפול נמרץ ילדים
אלנה גורביץ' - אחות טיפול נמרץ ילדים

המרכז הרפואי לגליל
רפואה מקצועית ואנושית

מלב אל לב

הורים יקרים,
ילדכם עבר ניתוח טרכאוסטומי, במהלכו הוכנסה קנולה לקנה הנשימה שלו. הדבר נעשה על מנת לאפשר לו לנשום בדרך אחרת. חוברת זו הוכנה עבורכם על מנת לספק לכם את האינפורמציה הנדרשת בכדי שתטפלו בילדכם בצורה מלאה ועצמאית.

החוברת באה להשלים ולסכם את ההדרכה שקיבלתם מצוות היחידה טרם שחרורכם.

מוכר לנו החשש והפחד מההתמודדות עם ילד בעל טרכאוסטום, אתם מצטרפים למשפחה גדולה של הורים שהודרכו והשתחררו לביתם. חשוב שתדעו שאף אחד לא נולד עם היכולות לטיפול אלא רכש והתמקצע עם הזמן וגם לכם זה יקרה.

אנו צוות היחידה מקווים שההדרכה שקיבלתם וחוברת זו אשר מטרתה לסכם את עיקרי הדברים יתנו לכם את הביטחון לבלות חיים כמעט רגילים עם ילדכם ולחזור לסביבתכם הביתית. אנו מעודדים כל שיתוף בחששות, מחשבות ושאלות. נשמח לענות לשאלותיכם ולעמוד לרשותכם גם לאחר שחרורכם הביתה.

מאחלים לכם בריאות

צוות היחידה לטיפול נמרץ ילדים
המרכז הרפואי לגליל
טלפון: 04-9107567

טיפול נרחב לנשים

המרכז הרפואי לגליל

רפואה מקצועית ואנושית

מה הוא טרכאוסטומי?

טרכאוסטומי הוא פתח בקנה הנשימה דרכו נושם ילדכם במקום האף והפה. פתח זה נעשה על מנת לעזור לילדכם לנשום ביתר קלות.

מה היא קנולת הטררכאוסטומי?

הקנולה הינה צינורית קצרה, הממוקמת בתוך קנה הנשימה דרך הפתח שנוצר בניתוח. היא לא מגיעה לריאות. ישנם מספר סוגים של קנולה: עם בלונית. וללא בלונית. קנולות עם צינוריות פנימיות וללא צינוריות פנימיות.

מה הסיבות לביצוע טרכאוסטומי?

- ❖ מום מולד המשפיע על יכולת נשימה
- ❖ צורך בהנשמה לאורך זמן רב.
- ❖ חוסר יכולת לפנות הפרשות מקנה הנשימה.
- ❖ טרכאומלציה - החלשות דופן קנה הנשימה.
- ❖ סיבות אחרות.

הטיפול בילד עם טרכאוסטומי:

- חשוב שהטיפול בילד ימשיך להיות רגיל ככל האפשר אך ישנם עוד מספר פעולות שתדרשו לביצועם:
1. שאיבת הפרשות מהקנולה.
 2. ניקוי אזור הקנולה והחלפת יומית של הקיבוע.
 3. החלפת הקנולה
 4. מתן אוויר לח.
 5. תשומת לב מרובה לבעיות נשימה וטיפול מיידי בהן במקרה הצורך.

טיפול נמרץ ילדים

המרכז הרפואי לגליל

רפואה מקצועית ואנושית

1. שאיבת הפרשות מהקנולה

שאיבת ההפרשות נעשית על מנת להרחיק הפרשות מדרכי האוויר של הילד - פעולה נקראת סקשן.

עליכם לבצע פעולה זו כאשר:

- ❖ הנכם שומעים רעש חזק ובעבוע מהקנולה.
- ❖ בצעתם פיזיותרפיה והכיח לא יצא בצורה ספונטנית.
- ❖ הילד נראה לא רגוע, עצבני ומזיע ושום אמצעי אחר לא עזר להרגיעו.
- ❖ קצב הנשימות ו/או הדופק עולה.
- ❖ ישנו חיוורון או כיחלון מסביב לעיניים והשפתיים ו/או הנחיריים מתרחבים בזמן נשימה ו/או העור בבית חזה והצוואר נמשך פנימה בין הצלעות בזמן נשימה.
- ❖ כשהילד מסמן או מדווח על צורך בסקשן.

חשוב לזכור:

- ❖ אין צורך לבצע שאיבות "מיותרות" הדבר יגרה את מערכת הנשימה לייצר
- ❖ כמות מוגברות של הפרשות.
- ❖ -מומלץ לבצע סקשן בבוקר, לאחר היקיצה, לפני ארוחות, אחרי
- ❖ פיזיותרפיה ולפני השינה.

הציוד הנדרש לשאיבה:

- ❖ כפפה סטרילית.
- ❖ תמיסת מי מלח (סליין 0.9%) מוכנה במזרק 5cc.
- ❖ אמבו להנשמה מחובר למקור חמצן.
- ❖ קטטרים לשאיבה בגודל הרצוי.
- ❖ מכשיר שאיבה.
- ❖ קנולה רזרבית בגודל במתאים + קנולה במידה קטנה יותר.

כפפות סטריליות

אמבו

מכשיר סקשן

המרכז הרפואי לגליל

רפואה מקצועית ואנושית

תהליך השאיבה:

- ❖ רחצו ידיים היטב.
- ❖ הכינו את הציוד הדרוש.
- ❖ השכיבו את הילד בתנוחה המתאימה והסבירו לילד לפי רמת הבנתו את התהליך.
- ❖ חברו את הקטטר למכשיר הסקשן. הפעילו וודאו שיש לחץ.
- ❖ לבשו על היד הדומיננטית כפפה סטרילית ובעזרת היד השנייה הורידו את העטיפה מהקטטר.
- ❖ טפטפו ביד הלא סטרילית מספר טיפות מהמזרק והנשימו בעזרת אמבו 3 הנשמות.
- ❖ החדירו את הקטטר לתוך הקנולה בזהירות ובמהירות ורק לעומק על אורך הקנולה.
- ❖ סגרו את הפתח בקטטר ומשכו בתנועות סיבוביות את הקטטר החוצה.
- ❖ חזרו על הפעולה שוב.
- ❖ בפעם השלישית הנשימו בעזרת אמבו 3 פעמים ללא נוזל ושאבו את ההפרשות.
- ❖ בסיום הפעולה שטפו ידיים היטב, שטפו את צינור השאיבה, כבו את מכשיר השאיבה וודאו שהוא מוכן לפעולה חוזרת וכל הציוד הדרוש נמצא בהישג ידכם.

2. ניקוי אזור הקנולה וטיפול שיגרה יומיים

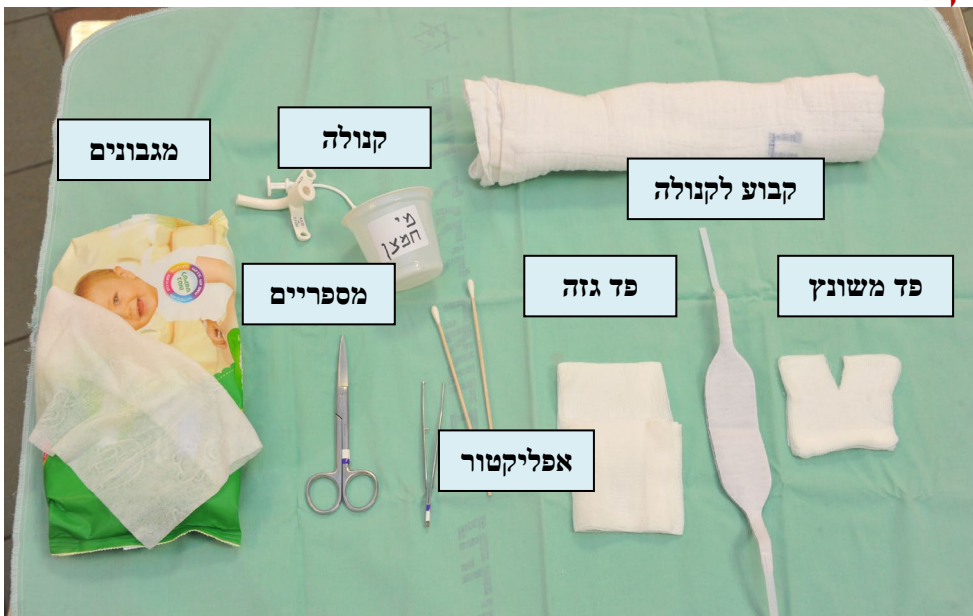
כפי שהוסבר קודם, רצוי לרכז את הטיפול היומי בקנולה ולשלב בטיפול היומי בילדכם. בחרו את הזמן המתאים לכם: בבוקר או בערב עם עדיפות לאחר המקלחת.

הטיפול יומי כולל: ניקיון העור, החלפת שרוך קיבוע (ניקויי הצינורית הפנימית של הקנולה אם קיימת).

יש להיעזר באדם נוסף בעת ביצוע פעולות אלו! כאשר האחד מחזיק ומקבע את הקנולה והשני מחליף ומנקה.

הציוד הדרוש:

- ❖ פדים נקיים לניקוי.
- ❖ פד גזה משונץ.
- ❖ מנקי אוזניים.
- ❖ שרוך קיבוע.
- ❖ מספריים.
- ❖ מגבת מגולגלת.
- ❖ פינצטה.

המרכז הרפואי לגליל

רפואה מקצועית ואנושית

סדר הפעולות:

- רחצו ידיים היטב.
- הכינו את כל הציוד הנדרש מראש ומקמו את הילד בתנוחה המתאימה עם מגבת מגולגלת מתחת לשכמות.
- מומלץ לבצע שאיבת הפרשות מקנולה טרם החלפת הקיבוע.
- גזרו את הקשרים של השרוך הישן והוציאו את הקיבוע.
- השחילו את הקיבוע החדש בחורים שלכנפי הקנולה.
- נקו בעזרת מגבון או פד לח מסביב לצוואר שימו לב לאדמומיות פריחה או סימנים אחרים.
- הרטיבו מנקה אוזניים בחומר חיטוי על פי הנחיות רפואיות והעבירו אפליקטור אחד מתחת לקנולה ואפליקטור שני מעל הקנולה בסמיכות למוצא הפתח. יש לנקות גם מתחת לכנפיים על ידי הרמתם אחת אחת לסירוגין.
- יבשו את העור מסביב לפתח על ידי פד יבש.
- מקמו את פד הגזה המשונץ סביב הקנולה.
- כעת הדקו את השרוך וקשרו. הקשר צריך להיות הדוק מספיק אך עם זאת מאפשר הכנסת אצבע אחת בין השרוך לעור הצוואר.

3. החלפת קנולת הטרקאוסטומי

מתי?

- ❖ על פי הנחיות הרופא / לפי הוראות היצרן או כאשר הנכם מתקשים בהחדרת קטטר שאיבה דרך קנולה והילד מתקשה בנשימה בזמן נשיפה ושאיפה גם לאחר מספר שאיבות.
- ❖ העיתוי המתאים להחלפה הוא לפני האוכל או לפחות שעתיים לאחר האוכל.
- ❖ חובה להיעזר באדם נוסף בהחלפת הקנולה.

הציוד הדרוש:

- ❖ מספריים.
- ❖ שמיכה או מגבת מגולגלת.
- ❖ אמבו ומסכה.
- ❖ ציוד לשאיבה.
- ❖ שרוכי קשירה.
- ❖ שתי קנולות רזרביות: אחת במידה זהה והשנייה במידה אחת קטנה יותר.
- ❖ פינצטה.

✓ יש לנטר את הילד ולאמוד את מצבו הנשימתי לכל אורך הפעולה.

טיפול נאות לילדים

המרכז הרפואי לגליל

רפואה מקצועית ואנושית

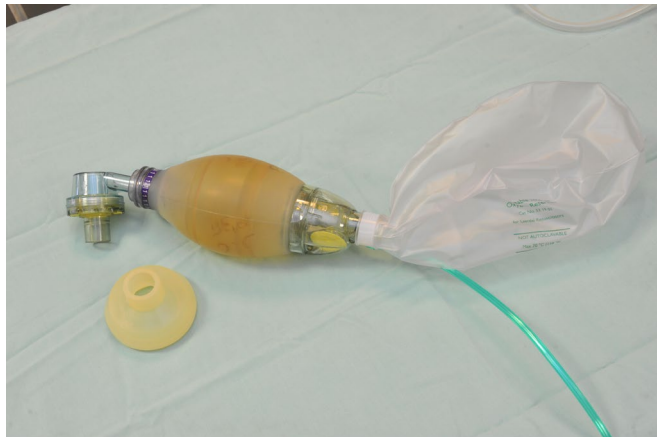

סדר הפעולות:

- ❖ רחצו ידיים היטב.
- ❖ הסבירו לילד לפי רמת הבנתו על הפעולה.
- ❖ השכיבו את הילד בתנוחה המתאימה.
- ❖ שאבו הפרשות לפני הפעולה.
- ❖ חברו את השרוך מצד אחד של הקנולה החדשה.
- ❖ הכניסו את המוליך לתוך הקנולה החדשה.
- ❖ חתכו את סרטי הקשירה הישנים בכדי שהקנולה תהיה חופשית.
- ❖ הוציאו את הקנולה הישנה בזווית כיפוף של הקנולה כלומר בתנועה מעלה והחוצה.
- ❖ הכניסו את הקנולה החדשה בעדינות בתנועה פנימה ולמטה.
- ❖ **החזיקו את הקנולה בין אצבעותיכם בזמן הוצאת המוליך. יש להוציא מיד.**
- ❖ המתינו עד שילדכם יירגע והשלימו את ניקוי סביבת הקנולה וקשירת הקיבוע.

מה עושים במצב של שליפת הקנולה וחוסר הצלחה בהחזרתה למקום ?

1. הישארו רגועים.
2. מרחו את קצה הקנולה בגיל עזרקאין 2% ונסו להכניס את הקנולה שוב.
3. אם אתם מתקשים ואינכם מצליחים נסו להחדיר קנולה הקטנה במספר אחד מהקנולה הישנה.
4. אם עדיין לא צלח תהליך הכנסת הקנולה, סגרו את פתח הטרכאוסטום עם פד גזה ופלסטר.
5. תנו לילד מספר הנשמות בעזרת אמבו ומסכה (המכסה את האף והפה של הילד), במידה ומתקשה בנשימה או אינו נושם.
6. צלצלו 101 למגן דוד אדום
7. המשיכו בניסיון נוסף להכנסת הקנולה והנשמה על ידי אמבו ומסכה על האף והפה.

המרכז הרפואי לגליל
רפואה מקצועית ואנושית

4. מתן אוויר לח

קנה הנשימה של ילדכם צר וקטן ולכן עשוי להיסתם בקלות מהפרשות סמיכות. בכדי למנוע זאת יש צורך לרכז את ההפרשות והדבר מתבצע על ידי מתן לחות, הלחות ניתנת ע"י מערכת לחות מתאימה ומסכה. כמו כן ניתן לספק לחות ע"י פילטר מלחלח. הפילטר ממוקם ישירות על הקנולה (מיועד לילדים אשר לא נזקקים להנשמה קבועה). את הפילטר יש להחליף אחת ל-24 שעות או במקרה שיש הצטברות הפרשות בתוכו.

5. תשומת לב מרובה לבעיות נשימה וטיפול מיידי בהן במקרה הצורך

כיצד תעריכו את מצבו הנשימתי של ילדכם ?

❖ אומדן קצב נשימות: קצב הנשימה שונה מילד לילד ובין הגילאים השונים ולכן חשוב שתלמדו מהו קצב הנשימה הרגיל לילדכם במצב מנוחה ותשימו לב לחריגות באומדן זה.

את קצב הנשימה יש למדוד במשך 30 שניות בהתבוננות על עליה וירידה של בית החזה את התוצאה יש להכפיל בשתיים.

❖ אומדן צבע חניכיים ושפתיים: הצבע הרגיל של החניכיים והשפתיים הוא וורוד, אם הצבע משתנה לכחול או אפרפר הדבר מעיד על חוסר אספקת חמצן מספקת ולכן יש להגביר את אחוז החמצן.

❖ האזנה לקולות הנשימה: הצוות הרפואי והסיעודי ידריך אתכם לזהות קולות נשימה רגילים לילדכם ובשלב מתקדם יותר תזהו גם מצבים חריגים.

אם יש ברשותכם מכשיר למדידת סטורציה תוכלו להיעזר בו על מנת לזהות מהי הסטורציה של ילדכם והאם יש צורך בתוספת חמצן.

אם זיהיתם מצב נשימתי חריג, כגון הכחלה מסביב לשפתיים ולשון, ירידה בדופק ו/או ירידה בסטורציה.

מה לעשות?

❖ יש לבצע סקשן בליווי פיזיותרפיה נשימתית כפי שהודרכתם ביחידה
❖ יש לספק תוספת חמצן ובמידה והמצב אינו משתפר יש להנשים בעזרת אמבו מועשר בחמצן.

- יש לפנות ולדווח על מצבו של הילד לגורם רפואי בקהילה ובמצבי חרום להזעיק מגן דוד אדום 101.

טיפול נאות לילדים

המרכז הרפואי לגליל

רפואה מקצועית ואנושית

במידה וקטטר הסקשן אינו עובר דרך הקנולה, או יש קושי בהכנסת אויר בעזרת האמבו. כנראה שהקנולה סתומה בהפרשות.

מה לעשות ?

- ❖ נסו לבצע סקשן נוסף עם הזרקה של כמות גדולה יותר של תמיסת מי מלח. עשו זאת מספר פעמים.
- ❖ במידה והסתימה אינה נפתחת, יש להוציא את הקנולה, לחסום את מוצא הפתח עם פד גזה ופלסטר. ובהתאם לצורך להנשים את הילד עם אמבו ומסכה המחוברים לחמצן (המסכה מכסה את הפה והאף).
- ❖ **יש לקרוא למדא 101.**

שאלות נפוצות ????

האם ילדי יצליח לאכול?

מומלץ להיוועץ עם צוות רפואי לפני מתן כלכלה דרך הפה. רוב הילדים עם קנולה יכולים לאכול ככל הילדים האחרים בגילם. אם לילדכם יש בעיות בבליעת האוכל בשל המצאות הקנולה או מכל סיבה אחרת, תקבלו הדרכה מיוחדת להאכלה ביחידה. חשוב: אם ילדכם מקיא וישנו חשש שקיא חדר לתוך הקנולה, שאבו את ההפרשות מקנולה ללא דיחוי.

איך לשמור על היגיינת פה?

חשוב ביותר לשמור על חלל פה נקיא ובריא. צחצחו שיניים בקביעות ובקרו אצל רופא השיניים בסדירות כפי שנוהגים בילדים ללא קנולה.

טיפול נולדתי ילדים

המרכז הרפואי לגליל

רפואה מקצועית ואנושית

איך לחפוף לילדי את הראש?

בעת החפיפה מטיים את הראש אחורה כאשר תומכים בגבו ובראשו של הילד. ידכם השנייה מונחת על המצח כמו מצחייה בכדי למנוע ירידת מים לכיוון הצוואר. יש להימנע מכניסת מים לקנולה.

איזה בגדים מתאימים?

הביגוד של ילדכם צריך להיות עם פתח צוואר רחב. בד קטיפה לא מומלץ בגלל שסיבי הבד העלולים להישאב לתוך הקנולה. אסור שרשראות לצוואר, שמיכות שעירות, חרוזים קטנים ובובות פרווה מאותה הסיבה.

האם יצליח ילדי להשמיע קול?

בתחילה ילדכם לא יוכל להשמיע קולות ולדבר, זאת בשל העובדה שאוויר לא עובר דרך מיתרי הקול, אלא יוצא מהקנולה במקום. כשילדכם יגדל תיווצר דליפה מסביב לקנולה אוויר זה יעבור דרך מיתרי הקול ותשמעו קולות גרגור מלמול וקשקוש תינוקי.

רוב הילדים משתמשים בשסתום דיבור מיוחד שממוקם על הקנולה. שאלו את הרופא המטפל האם ומתי ילדכם יוכל להשתמש בשסתום. קלינאית תקשורת תוכל גם לסייע בקבלת ההחלטה.

מי מתאים להיות שמרטף לילדי?

ילד הנושם בעזרת קנולה דורש השגחה צמודה ומתמדת. כל האנשים אשר יישארו עם הילד לזמן כל שהוא חייבים לעבור הדרכה לטיפול בילד כולל קורס החיאה ושימוש בציוד.

חשוב להכין ולעזור לבני המשפחה להבין ולקבל את הילד, המראה הראשוני עלול לעורר פחד וחשש והדבר ידרוש מכם תמיכה והדרכה בכדי לסייע להם להתגבר על כך. השגיתו על אחים קטנים שלא יכניסו דבר מה לתוך הקנולה.

מה מצפה לי בשחרור?

השחרור מבית החולים לביתכם יתבצע רק לאחר שתהיו מוכנים לכך. צוות המחלקה ידריך ויאמן אתכם בטיפול בילדכם וכן יצור קשר עם המחלקה לטיפול בית הקהילה. רק לאחר שיסופק כל הציוד הרפואי הדרוש לטיפול ותרכשו את המיומנות לטיפול בילד תשתחררו מהיחידה.

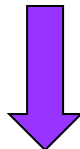
המרכז הרפואי לגליל
רפואה מקצועית ואנושית

סדר פעולות במצב חרום!

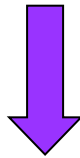
בדוק הכרה על ידי גירויי בכף הרגל
בדוק נשימה בהסתכלות על בית חזה

במידה והילד מחוסר הכרה ולא נושם

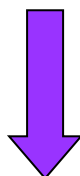

קרא לעזרה 101

התחל במיידים בעיסויי לב 30 פעמים

בצע 2 הנשמות דרך הקנולה עם אמבו .
או בעזרת אמבו ומסכה דרך הפה
במידה והקנולה יצאה.

המשך בעיסויי לב 30 פעמים

